

**გლუვლულიან ცაცხლსასროლ იარაღში
გასროლილი ობიექტების ბალისტიკური კვლევის
შედეგების მტკიცებულებითი ღირებულება**

გიორგი ძინძიბაძე*

I. შესავალი

დანაშაულის გამოძიების პროცესში, თუკი ეს ფიზიკურად შესაძლებელია, ყოველთვის ხდება სხვადასხვა კვალის გამოკვლევა და იდენტიფიცირება, ვინაიდან აღნიშნული გამოძიებისათვის ინფორმაციის ერთ-ერთი მთავარი წყაროა. ეს განსაკუთრებით ითქმის მასრასა და ტყვიაზე, მათზე არსებული ინდივიდუალური კვალის გამოკვლევისა და იდენტიფიცირების თვალსაზრისით. ამ შემთხვევაში განსაკუთრებული როლი ენიჭება მაღალპროფესიული ცოდნის მქონე სპეციალისტს, რომელიც მონაწილეობს ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენებით ჩადენილი დანაშაულის გამოძიებაში და სწორად შერჩეული ობიექტების კვლევაში.

ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი ობიექტების კვლევის საკითხებს არაერთი ნაშრომი მიეძღვნა, მაგრამ ბევრი მათგანი მხოლოდ თეორიულ კვლევად დარჩა და ვერ ჰპოვა პრაქტიკული დანიშნულება, ეს განსაკუთრებით ითქმის იმ ნაშრომებზე, სადაც საუბარია გლუვლულიანი იარაღის ლულიდან გასროლილი ობიექტების იდენტიფიკაციაზე. სწორედ ამ საკითხებზე იქნება სტატიაში საუბარი, კერძოდ, რა შემთხვევებში და რა ობიექტებზეა შესაძლებელი ჩატარდეს კონკრეტული საიდენტიფიკაციო კვლევები, რომელთა შედეგებიც, მათი სანდოობიდან და მაღალპროფესიონალურ დონეზე გამოკვლევიდან გამომდინარე, სასამართლოს შეეძლება გამოიყენოს, როგორც მტკიცებულება სისხლის სამართლის საქმეზე.

---

* გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის დოქტორანტი.
orcid.org/0000-0003-3167-6436.

თემის აქტუალურობას განსაზღვრავს, უპირველეს ყოვლისა, იმ დანაშაულების გაზრდილი რაოდენობა, რომლებშიც ცეცხლსასროლი იარაღი გამოიყენება და ამის პროპორციულად, გამოძიების პრობლემების გადასაჭრელად ექსპერტიზის როლის გაზრდა; ასევე, სამეცნიერო საკითხების არასაკმარისი განვითარება, რაც, ერთი მხრივ, გამოწვეულია წინააღმდეგობებით ცოდნის არსებულ სისტემაში (როგორც სასამართლო ექსპერტიზის მეცნიერებაში, ისე მის ქვედარგებშიც).

კვლევის მიზანია გლუვგულიან ცეცხლსასროლ იარაღში გასროლილი ობიექტების იდენტიფიკაციის პრობლემების განხილვა, მისი, როგორც მტკიცებულების, კონტექსტში. ამ მიზნის მისაღწევად, აუცილებელია იმ თეორიული და პრაქტიკული ცოდნის გაანალიზება, რომელიც დღემდე არსებობს ამ საკითხთან მიმართებით და რაც მთავარია, ცოდნა იმისა, თუ კონკრეტულად რომელი ობიექტები ექვემდებარება იდენტიფიკაციას, რა არის მათი ინდივიდუალური კერძო ნიშნები, რომელთა მიხედვითაც ხდება მათი გაიგივება სხვა ობიექტებთან, რამდენად სანდოა იდენტიფიკაციის შედეგები (შედარების შედეგები, კონკრეტულ შემთხვევაში, სასამართლოში შესაძლოა მიჩნეულ იქნეს პირდაპირ მტკიცებულებად და საფუძვლად დაედოს განაჩენს). სტატიაში განხილული იქნება საიდენტიფიკაციო საკითხები ბალისტიკაში, კერძოდ კი, ჭურვებზე არსებული ლულის არხისა (ლულის შიდა ღრუ) და მასრაზე არსებული იარაღის ნაწილებისა და მექანიზმების კვლების მიხედვით გლუვგულიანი იარაღის იდენტიფიკაცია და მისი როლი დანაშაულის გამოძიებისათვის.

II. სასამართლო-ბალისტიკური ექსპერტიზის ობიექტების – მასრების და ტყვიების (ჭურვების) გამოკვლევის მეთოდика

1. სასამართლო-ბალისტიკური კვლევის ობიექტები – მასრები და ტყვიები (ჭურვები)

სასამართლო ბალისტიკა კრიმინალისტიკური მეცნიერების შემადგენელი ნაწილია, რომელიც მიზნად ისახავს ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენებით ჩადენილი მოქმედებების, ფაქტობრივი მო-

ნაცემების გამოვლენას. სასამართლო ბალისტიკა სწავლობს: ცეცხლსასროლ იარაღს, გასროლის შედეგად მომხდარ მოვლენებს, კვლევს, გამოსახულს ტყვიებზე, მასრებზე, დაზიანებულ წინალობას, საბრძოლო მასალას და მის კომპონენტებს.¹

ამ ობიექტების და მოვლენების შესასწავლად გამოიყენება ტექნიკური ხასიათის მეცნიერების მიღწევები, უპირველეს ყოვლისა, ასეთია სამხედრო-ტექნიკური მეცნიერება, როგორც ბალისტიკა, ასევე კრიმინალისტიკური კვლევისთვის სპეციალურად შემუშავებული მეთოდები. დღესდღეობით სასამართლო ბალისტიკაში ფართოდ გამოიყენება თანამედროვე, როგორც ფიზიკური, ისე ქიმიური და ციფრული კვლევის მეთოდები.²

საგანგაშოა ექსპერტიზის ჩატარებისას კვლევის მეთოდების თანმიმდევრობის დაუცველობა. ბალისტიკური ექსპერტიზის წილი, საერთო ჯამში, გამოძიებისთვის მნიშვნელოვანია, ექსპერტიზები სპეციფიკურია, რთულია და საჭიროებს ყურადღებას, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც საქმე ეხება საიდენტიფიკაციო საკითხებს, კერძოდ კი, გასროლილი ტყვიების ერთმანეთთან ან/და იარაღიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ ტყვიებთან იდენტიფიცირებას. მძიმე დანაშაულთა უდიდესი ნაწილი ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენებითაა ჩადენილი, ხოლო უმეტეს საქმეზე ცეცხლსასროლი იარაღი ამოღებული არაა გამოძიების მიერ, შესაბამისად, ამ საქმეებზე წარმოდგენილი ტყვიებისა და მასრების ერთმანეთთან და სხვა საქმეებიდან ამოღებული იარაღებიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ ობიექტებთან შედარება, ხშირ შემთხვევაში, სხვადასხვა სისხლის სამართლის საქმეების გახსნისა თუ გაერთიანების საფუძველია.

კვლევაში ყურადღება იქნება გამახვილებული გლუვგულიან იარაღში გასროლილ მასრებსა და ჭურვებზე, როგორც სასამართლო-ბალისტიკური კვლევის ობიექტებზე, მასრები და ჭურვები კი, თავის მხრივ, ვაზნის შემადგენელი კომპონენტია.

¹ იალანაშვილი თ., ელიავა გ., ძინძიბაძე გ., სასამართლო-ბალისტიკური ექსპერტიზის მეთოდური სახელმძღვანელო, თბილისი, 2021, 4.

² ბალისტიკური ექსპერტიზის ტრენინგის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2021, 5.

კრიმინალისტიკური თვალსაზრისით, თანამედროვე ხელის ცეცხლსასროლი იარაღისათვის განკუთვნილი ვაზნები შეიძლება დაიყოს შემდეგნაირად: გლუვლულიანი იარაღისათვის განკუთვნილი ვაზნები, ხრახნილლულიანი იარაღისათვის განკუთვნილი ვაზნები და ნომინალური კალიბრის ვაზნები. ვაზნები ძირითადად შედგება მასრისგან, კაფსულისგან, დენტისა და გასატყორცნი ელემენტისაგან. გასატყორცნი ელემენტების მიხედვით, გლუვლულიანი იარაღის ვაზნები ძირითადად დამუხტულია საფანტით,³ ფინდიხით⁴ და ჭურვით (ტყვიით),⁵ რასაც თან ახლავს საფენი, ტიზი და ა. შ.,⁶ ხრახნილლულიანი იარაღისა – ძირითადად ტყვიით, რომელიც შეიძლება იყოს გარსიანი, უგარსო, ნახევრადგარსიანი, რაც შეეხება ნომინალური კალიბრის ვაზნებს, მათი გასატყორცნი ელემენტები ძირითადად აირი, რეზინი და საფანტია, თუ არ ჩავთვლით, თვითნაკეთი წესით დამუხტულ ვაზნებს.

საყურადღებოა, რომ ვინაიდან ამ მტკიცებულებებს დიდი მნიშვნელობა აქვს სასამართლოსა და გამოძიებისათვის, ისინი განსაკუთრებული სიფრთხილით უნდა შეგროვდეს, სათანადოდ იყოს დაცული და დოკუმენტირებული.⁷ წინამდებარე სტატიაში სწორედ სხვადასხვა სახეობის მასრებსა და გლუვი ლულიდან გასატყორცნი ელემენტებზე იქნება საუბარი – მათი ბალისტიკური თავისებურებებიდან გამომდინარე, თუ რომელი მათგანი იძლევა შესაძლებლობას გამოკვლეული იქნეს სრულად და უტყუარად,

---

³ ვაზნის მრავლობითი გასატყორცნი ელემენტი, განკუთვნილი სამიზნის დასაზიანებლად, შედგება მომრგვალო ელემენტებისგან (ქარხნული წესით დამზადებისას) და გაიტყორცნება ცეცხლსასროლი იარაღის ლულის არხიდან ისე, რომ ლულის არხის განივი კვეთისას, ყოველთვის ჩანს ლულაში გამავალი რამდენიმე ასეთი ელემენტი.

⁴ საფანტი, რომლის დიამეტრია 5მმ-ზე მეტია.

⁵ ვაზნის გასატყორცნი ელემენტი, გაიტყორცნება ცეცხლსასროლი იარაღის ლულის არხიდან ისე, რომ ლულის არხის განივი კვეთისას, ყოველთვის ჩანს ლულაში გამავალი მხოლოდ ერთი ასეთი ელემენტი.

⁶ გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღის ვაზნის კომპონენტი, განკუთვნილი საფანტის, ფინდიხის და ჭურვის მოსათავსებლად და დენტის წვის შედეგად წარმოქმნილი აირის ობტურაციისათვის.

⁷ Harris H.A., Lee H.C., Introduction to Forensic Science and Criminalistics, 2nd Ed., CRC Press, 2019, 184.

რაც სისხლის სამართლის საქმეზე მტკიცებულების სახით სამართლიანი გადანყვეტილების საფუძველია.

2. გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი მასრების ბალისტიკური გამოკვლევა

იდენტიფიკაციის პრობლემა მოიცავს, უპირველეს ყოვლისა, მონაცემების დაკვირვებასა და აღქმას, ასევე, მონაცემთა სათანადო შეფასებას. ექსპერტს უნდა შეეძლოს არა მხოლოდ შესაბამისი მონაცემების დადგენა, არამედ მახასიათებლების მნიშვნელობისა იდენტიფიკაციასთან მიმართებით გაანალიზება. იდენტიფიკაციის პროცესი არის მსგავსებებისა და განსხვავებების დადგენა. დადგენილია, რომ არსებობს განსხვავებები კონკრეტული ცეცხლსასროლი იარაღის მიერ დატოვებულ კვლებში, ასევე, საპირისპიროდ, მსგავსება სხვადასხვა ცეცხლსასროლი იარაღის მიერ დატოვებულ კვლებში, ამიტომ ექსპერტმა იდენტიფიცირება უნდა მოახდინოს ორივე ასპექტის გათვალისწინებით.⁸

მასრების იდენტიფიკაციისას ექსპერტმა შეძლებისდაგვარად უნდა განსაზღვროს იარაღის მოდელი და დაადგინოს ცეცხლსასროლი იარაღის კონკრეტული ეგზემპლარიის იგივეობა მასრაზე ამ იარაღის ნაწილების კვლების მიხედვით. მასრები შესაძლებელია გასროლილი იყოს ხრახნილგულიან ცეცხლსასროლ იარაღში, გლუვლულიან ცეცხლსასროლ იარაღში, აირის და სასიგნალო იარაღში, ასევე, თვითნაკეთ სასროლ მოწყობილობაში.

მასრების იდენტიფიკაცია ზოგადი და კერძო ნიშნების ერთობლიობით უნდა დადგინდეს.⁹ ზოგად ნიშნებში მოიაზრება ნემსის კვალის ზომა, ადგილმდებარეობა და სხვ., ხოლო კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნები ზოგად ნიშნებში გამოსახული მიკრორე-

⁸ Gunther J.D., Gunther C.O., The Identification of Firearms, New York, 2015, 102.

⁹ Гиверц П., Кокин А.В., Проблема подклассовых признаков в судебно-баллистической идентификации, Теория и практика судебной экспертизы, Том 15, №1, 2020, 109-116.

ლიეფია.¹⁰ სწორედ ზოგადი და კერძო ნიშნების საფუძველზეა შესაძლებელი იდენტიფიცირება – იდენტიფიცირების თეორიის თანახმად, სტანდარტიზაციის ფარგლებში, ექსპერტი აყალიბებს დასკვნას ობიექტური დაკვირვებებისა და გამოკვლევების საფუძველზე ზოგადი და კერძო ნიშნების დამთხვევის ან აცდენის შესახებ. გამოიყოფა კვლევის შედეგის რამოდენიმე ვარიანტი: ზოგადი და კერძო ნიშნების კომბინაციის იდენტურობა, როდესაც დამთხვევების რაოდენობა აღემატება ცდომილებებს; ზოგადი და კერძო ნიშნების გარკვეული, მაგრამ იდენტიფიკაციისათვის არასაკმარისი რაოდენობით დამთხვევა; ზოგადი ნიშნების იდენტურობა და კერძო ნიშნების არაიდენტურობა ან არასაკმარისობა; ზოგადი და კერძო ნიშნების არაიდენტურობა; ობიექტების გამოსაკვლევად უვარგისობა. ეს ყოველივე დაფუძნებულია სამეცნიერო პრინციპებზე და ეყრდნობა ექსპერტის ცოდნასა და გამოცდილებას.¹¹

მასრების იდენტიფიცირებისას ექსპერტმა ერთმანეთისაგან უნდა გამოჰყოს ზოგადი და კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნები. ზოგადი ნიშნებია: დამუხტვის კვლები, გასროლის კვლები, მასრის ამოგდების დროს წარმოქმნილი კვლები. აღნიშნული კვლები უნდა იყოს მდგრადი, რაც იმას გულისხმობს, რომ კვალი უცვლელია დიდ ხნის განმავლობაში და გადმოსცემს ობიექტის თვისებებს კვალწარმოქმნის მომენტში.¹² კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნები მხოლოდ კონკრეტული იარაღისათვის დამახასიათებელი ნიშნებია და გამოისახება ზოგად ნიშნებში მიკრორელიეფის სახით.

იარაღის შედარებით მტკიცე მასალისაგან დამზადებული დეტალები გავლენას ახდენს მასრის შედარებით რბილ მეტალზე, მაგა-

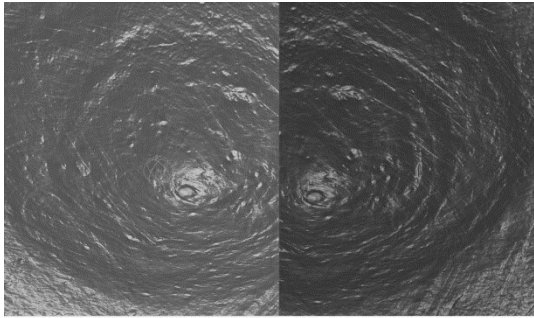
---

¹⁰ Saferstein R., A Simplified Guide To Firearms Examination, Largo, 2012, 3-4.

¹¹ Thompson R.M., Firearm identification in the Forensic Science Laboratory, Alexandria, 2010, 11-12.

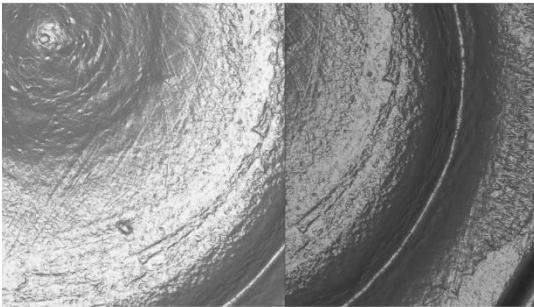
¹² Методика Отождествления Огнестрельного Оружия по Следам на Гильзах, Утверждена Межведомственным Научно-Методическим Советом в Области Судебной Экспертизы при Межведомственной Комиссии по Вопросам Судебно-Экспертной Деятельности при Совете Безопасности Республики Беларусь, 12.03.2008, Протокол №4, 1-2.

ლითად, ნემსის კვალი კაფსულზე, მიბჯენის კვალი კაფსულსა და მასრის ძირზე, ამომწვევის ან ამომგდების კვალი და სხვა, რაც შესაძლებელს ხდის მასრის იდენტიფიკაციას ინდივიდუალური ნიშნების საფუძველზე¹³ (იხ., სურათი №1; №2; №3; №4). აღნიშნული მიკრორელიეფი შესაძლებელია განვითარებული იყოს ასევე ინსტრუმენტის დეფექტით, რომლითაც მზადდება იარაღის დეტალი.¹⁴

A ნემსის კვალი – ზოგადი და კერძო ნიშნები B

სურათი №1

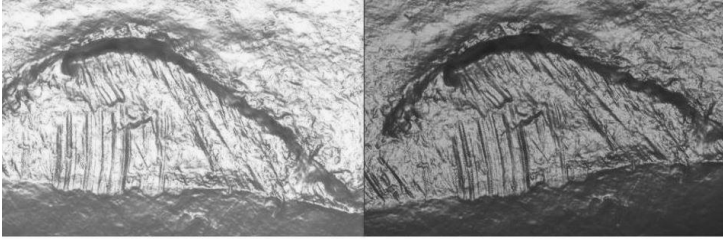

A მიბჯენის კვალი – ზოგადი და კერძო ნიშნები B

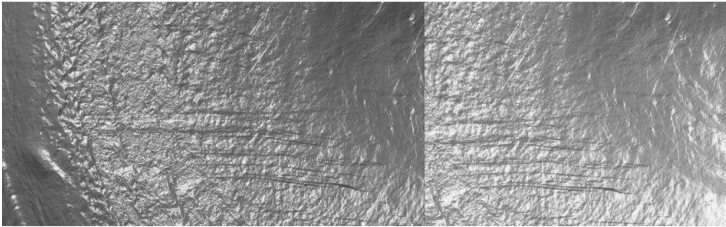
სურათი №2

¹³ Saferstein R., Criminalistics, An Introduction to Forensic Science, 11th Ed., Pearson Education, 2015, 176.

¹⁴ Fisher B.A.J., Tilstone W.J., Woytowicz C., Introduction to Criminalistics, Elsevier Academic Press, 2009, 36.

A ამრეკლის კვალი – ზოგადი და კერძო ნიშნები B
სურათი №3

A მიბჯენის კვალი – ზოგადი და კერძო ნიშნები B

სურათი №4

გასროლისას, ვაზნის კორპუსში წარმოქმნილი მაღალი წნევის აირი ზემოქმედებს იარაღის ნემსზე, მასრის ძირსა და კორპუსზე, რაც ხელს უწყობს ინდივიდუალური ნიშნების წარმოქმნას. ეს კვლები შეიძლება იყოს როგორც კლასობრივი, ასევე ინდივიდუალური. მასრის კორპუსის გამოკვლევამ შეიძლება გამოავლინოს კლასის მახასიათებლები, რაც საშუალებას იძლევა იარაღის იდენტიფიკაციას ტიპის, მარკისა და მოდელის მიხედვით, ხოლო ინდივიდუალური ნიშნების საფუძველზე შესაძლებელია მისი კონკრეტულ იარაღთან გაიგივება. იარაღთან გასაიგივებლად აუცილებელია ექსპერიმენტული მასრების მიღება. ამ პროცესში მნიშვნელოვანია, გამოყენებული იქნეს იგივე მწარმოებლის საბრძოლო მასალა და ექსპერიმენტები არაერთხელ წარიმართოს.¹⁵

---

¹⁵ Dimaio V.J.M., Practical Aspects of Firearms, Ballistics, and Forensic Techniques, 3rd Ed., Boca Raton, 2016, 35-36.

მაშასადამე, ბალისტიკური ექსპერტიზის კვლევის შედეგად უნდა დადგინდეს მასრაზე არსებული კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობა სხვა მასრასთან ან იარაღის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობასთან. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როდესაც საკვლევად წარმოდგენილია მასრა და იარაღი, მასრის იარაღთან, როგორც ორიგინალთან, შედარება არ ხდება. როდესაც მატერიალური მტკიცებულების თვისებების პირდაპირი შესწავლა შეუძლებელია, ამ შემთხვევაში შედარება ხორციელდება ობიექტიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ ნიმუშებთან. მაგალითად, მასრის იდენტიფიკაციისას ცეცხლსასროლ იარაღთან პირდაპირ არ ხდება მასრის კვლების შედარება იარაღის დეტალებთან, არამედ – იარაღიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ მასრასთან.¹⁶ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ასეთ შემთხვევებში, სასურველია, ექსპერიმენტული მასრების მიღებისას გამოყენებული იქნეს იმავე მწარმოებლის და მასალის მასრები, რაც ამოღებულია შემთხვევის ადგილიდან,¹⁷ ამით ექსპერტს გაუადვილდება შემდგომი საიდენტიფიკაციო კვლევა.

აუცილებელია, იდენტიფიკაციისას ექსპერტმა ყურადღება მიუქციოს მასრაზე გამოსახულ ყველა ნიშანს. ეს შეიძლება იყოს სავაზნის დეფექტით გამოწვეული კვლები. დენტის აფეთქებისას წარმოქმნილი წნევის შედეგად მასრა ფართოვდება, რა დროსაც შესაძლებელია ამ დეფექტის მასრაზე ასახვა, ეს შეიძლება აისახოს გაბერვის სახითაც და მასში შესაძლებელია ინდივიდუალური ნიშნების მოძიებაც.¹⁸

იდენტიფიკაცია ემყარება იმ ფაქტს, რომ თვითონ დანადგარიც, რომელზეც იარაღის დეტალები მზადდება, ცვდება და იცვლის ფორმას, შესაბამისად, იარაღის ამ დეტალების მიერ მასრაზე დატოვებული კვლებიც მიკროსკოპულად განსხვავებულია, ასე რომ, ყველა დეტალს, მიუხედავად მათი პარამეტრების მსგავსე-

¹⁶ Орлов Ю., Современные Проблемы Доказывания и Использования Специальных Знаний в Уголовном Судопроизводстве, Москва, 2016, 93.

¹⁷ Warlow T., Firearms, The Law, and Forensic Ballistics, 3rd Ed., Boca Raton, 2012, 339.

¹⁸ Howard M.J., Firearms Identification, Springfield, 1973, 20.

ბისა, აქვს ინდივიდუალურობა, რაც, ზოგ შემთხვევაში, შეუიარაღებელი თვალითაც ჩანს.¹⁹

ეს ყოველივე მიუთითებს იმაზე, რომ მასრების იდენტიფიკაცია საკმაოდ რთულ პროცედურებს მოითხოვს, რაც, თავის მხრივ, დამოკიდებულია ექსპერტის ცოდნასა და გამოცდლებაზე. თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების განვითარებამ ექსპერტებს მასრების სავარაუდო საძიებო ჯგუფის დადგენა გაუადვილა. ავტომატური ბალისტიკური საძიებო პროგრამები იძლევიან პასუხს საძიებო მასრის მსგავს ობიექტებთან დაკავშირებით, რასაც, საბოლოოდ, ექსპერტი ამოწმებს.

გასული საუკუნის 80-იანი წლების მიწურულიდან დაიწყო კომპიუტერული გამოსახულებების ტექნოლოგიების გამოყენება ბალისტიკური ექსპერტიზის დასახმარებლად, დანაშაულის ადგილიდან ამოღებულ ბალისტიკურ მტკიცებულებებს – ტყვიებსა და მასრებს შორის შესაძლო კავშირების ძებნა. ამ წამოწყების მხარდასაჭერად, ალკოჰოლის, თამბაქოს, ცეცხლსასროლი იარაღის და ფეთქებადი ნივთიერებების ბიურომ (ATF) 1997 წელს შექმნა ეროვნული ინტეგრირებული ბალისტიკური ინფორმაციის ქსელი (NIBIN). მასში მონაწილე სამართალდამცავი ორგანოები ხელს უწყობენ იმ ტყვიებისა და მასრების ციფრული გამოსახულებების ბაზის შექმნას, რომლებიც ამოღებულია შემთხვევის ადგილიდან, ასევე, იმ ცეცხლსასროლი იარაღიდან მიღებული ექსპერიმენტული ობიექტებისა (ტყვიების და მასრების), რომლებიც დაკავშირებულია დანაშაულთან. აღნიშნული სისტემა ხელს უწყობს სხვადასხვა დანაშაულიდან ამოღებული ობიექტების ერთმანეთთან სწრაფ შედარებას. NIBIN შეიქმნა როგორც საძიებო სისტემა და ის იძლევა არა საბოლოო პასუხს შედარებასთან დაკავშირებით, არამედ მხოლოდ სავარაუდო პასუხებს, რასაც საბოლოოდ ექსპერტი ამოწმებს.²⁰ მსგავსი ტიპის პროგრამებით მუშაობს მსოფლიოში მრავალი ქვეყ-

---

¹⁹ Burrard G., *The Identification of Firearms and Forensic Ballistics*, New York, 1962, 104-105.

²⁰ Cork D.L., Rolph J.E., Meieran E.S., Petrie C.V., *Ballistic Imaging*, Washington DC, 2008, 1.

ნის, მათ შორის, საქართველოში არსებული საექსპერტო დაწესებულება.

დღეს საგამოძიებო პროცესების უმეტესი ნაწილი არის ანალიზი, რომელსაც დიდი დრო, ენერგია და ძალისხმევა სჭირდება. მეორე მხრივ, ალგორითმულმა ანალიზმა შეიძლება გააუმჯობესოს შედეგები, მთელი პროცესი უფრო სწრაფი გახადოს. მტკიცებულებების ციფრული გამოსახულებები შეიძლება გახდეს მულტიმედიაური მონაცემების ანალიზზე ორიენტირებული ალგორითმების სრულყოფილი ბაზა. ავტომატიზირებული სისტემა ხელს უწყობს კრიმინალური მოვლენების გაანალიზებას მასრის კორპუსებსა და ტყვეებზე არსებული მიკრორელიეფის შედარების გზით. ამ სისტემების მეშვეობით ბალისტიკური მტკიცებულებების სწრაფად გაანალიზება და კლასიფიკაცია ხდება. ამის გაკეთება შესაძლებელია გამოსახულების ანალიზის ტექნიკის გამოყენებით.²¹

მაშასადამე, მასრის იდენტიფიკაცია ხდება მასზე გამოსახული, იარაღის მიერ დატოვებული ზოგადი და კერძო ნიშნების საშუალებით. ზოგადი ნიშნების გამოყენებით ექსპერტმა შესაძლებელია დაადგინოს კლასობრივი მახასიათებლები – მოდელი, სისტემა და სხვა, რაც ამ ტიპის იარაღებისთვისაა დამახასიათებელი, ხოლო ინდივიდუალური ნიშნების საფუძველზე – კონკრეტულ იარაღთან ან სხვა მასრასთან იდენტიფიკაცია, ვინაიდან ინდივიდუალური ნიშნები განუმეორებელია და დამახასიათებელია მხოლოდ კონკრეტული იარაღისათვის.

3. გლუვგულაანი ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი ჭურვების ბალისტიკური გამოკვლევა

ტყვიასთან მიმართებით სასამართლო-ბალისტიკური ექსპერტიზით გადასაწყვეტი საკითხებიდან, უპირველესია ტყვიაზე არსებული ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობის დადგენა სხვა ტყვიასთან ან წარმოდგენილი იარაღის ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობასთან, ვინაიდან „მხოლოდ ტყვიის

²¹ Giudice O., Digital Forensics Ballistics, Catania, 2017, 45-46.

ქიმიური შემადგენლობითა და კალიბრით ბრალდება დაუშვებელია²². არ შეიძლება არ დავეთანხმოთ ამ მოსაზრებას, ვინაიდან ტყვიის ქიმიური შემადგენლობა საერთოა საწარმოში ერთ პარტიად დამზადებული ტყვიებისათვის და არა მხოლოდ მათთვის, შესაძლოა მსგავსი იყოს როგორც შემდეგ პარტიად დამზადებული, ასევე სხვა საწარმოს მიერ დამზადებული ტყვიების შემადგენლობასთანაც, რაც საფუძველშივე გამორიცხავს ქიმიური შემადგენლობის, როგორც მტკიცებულების, ასპექტს, მით უმეტეს, არსებული პრაქტიკა აჩვენებს, რომ იარაღში ხშირად მოთავსებულია სხვადასხვა საწარმოს მიერ სხვადასხვა პერიოდში დამზადებული ვაზნა. რაც შეეხება კალიბრს, იგი შეიძლება გამოვიყენოთ მხოლოდ ჯგუფური იდენტიფიკაციისათვის და ისიც, ძალიან ფართო გაგებით.

მხოლოდ ზოგადი და კერძო ნიშნების საფუძველზე უნდა წარმართოს ტყვიების იდენტიფიკაცია. ზოგად ნიშნებში მოიაზრება კალიბრი, ველების რაოდენობა, მიმართულება, ხოლო კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნებია ტყვიის ველებსა და კორპუსზე არსებული მიკრორელიეფი.²³

ბალიტიკური ექსპერიზის კვლევის შედეგად უნდა დადგინდეს ტყვიაზე არსებული ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობა სხვა ტყვიასთან ან იარაღის ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობასთან. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როდესაც საკვლევად წარმოდგენილია ტყვია და იარაღი, ტყვიის იარაღთან, როგორც ორიგინალთან, შედარება არ ხდება. მასრების, ტყვიების შედარებაც ხორციელდება ობიექტიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ ნიმუშებთან.²⁴

---

²² Kiely T.F., *Forensic Evidence: Science and The Criminal Law*, Boca Raton, 2001, 137; Kiely T.F., *Forensic Evidence: Science And The Criminal Law*, 2nd Ed., Boca Raton, 2006, 200-201.

²³ Saferstein R., *A Simplified Guide To Firearms Examination*, Largo, 2012, 3-4.

²⁴ Орлов Ю., *Современные Проблемы Доказывания и Использования Специальных Знаний в Уголовном Судопроизводстве*, Москва, 2016, 93.

ტყვიების იდენტიფიკაციის პროცესი საკმაოდ რთულ პროცესს მოიცავს, რა დროსაც ხდება იმ ზოგადი და კერძო ნიშნების ურთიერთდამთხვევებისა და განსხვავებების დადგენა, რაც მათ ზედაპირზეა გამოვლენილი. ზოგად ნიშნებში მოიაზრება ტყვიის დიამეტრი (კალიბრი), ჭდეულის ველების კვლების რაოდენობა, მიმართულება, ჭდეულის ველების საშუალო სიგანე, კვლების სიღრმე; ჭდეულის ველების დახრის კუთხე; ლულიდან წარმოქმნილი პირველადი კვლების მდებარეობა და გამოხატვა; ტყვიაზე გაზგამყვანი ნახვრეტის კიდეებიდან წარმოქმნილი კვლების არსებობა, მდებარეობა და ზომები ხოლო კერძო ნიშნებში შეიძლება მოვიპოვოთ ტყვიის ველებსა და მთელს ზედაპირზე არსებული მიკრორელიეფი, გამოხატული წვრილი ნაკანრებისა და ღარების სახით.²⁵ ამ შრომატევადი საქმის წარმატებით თავის გართმევა ნამდვილად დამოკიდებულია ექსპერტის ცოდნაზე და გამოცდილებაზე,²⁶ მაგრამ აღნიშნული არ უნდა იქნეს გაგებული ისე, რომ ექსპერტი ყოველისშემძლე ადამიანია, მას გამოსაკვლევა ობიექტებმაც უნდა მისცეს დასკვნის გამოტანის საშუალება, ასეთად კი ვერ ჩაითვლება ყველა ის ობიექტი, რომელიც ლულის არხს გაივლის. ვერ დავეთანხმები ავტორებს, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ შესაძლებელია გლუვლულიანი იარაღიდან გასროლილი საფანტის მარცვლებით, ფინდიხით და პლასტმასის კონტეინერით იარაღის იდენტიფიცირება.

კოლდინის რედაქტორობით 1986 წელს გამოცემულ წიგნში („სოციალისტური ქვეყნების კრიმინალისტიკა“) ვკითხულობთ, რომ „გასროლილი საფანტისა და ფინდიხის მეშვეობით ცეცხლსასროლი იარაღის იდენტიფიცირების შესაძლებლობამ რადიკალურად შეცვალა შესაბამისი დანაშაულების გამოძიების ტაქტიკა და

²⁵ Методика Отождествления Огнестрельного Оружия по Следам на Гильзах, Утверждена Межведомственным Научно-Методическим Советом в Области Судебной Экспертизы при Межведомственной Комиссии по Вопросам Судебно-Экспертной Деятельности при Совете Безопасности Республики Беларусь, 12.03.2008, Протокол №4, 2-3.

²⁶ Thompson R.M., Firearm Identification in the Forensic Science Laboratory, Alexandria, 2010, 11-12.

მეთოდები“.²⁷ დაახლოებით მსგავსი შინაარსის ჩანაწერია ფილიპოვის რედაქტორობით 2007 წელს გამოცემულ „კრიმინალისტიკაში“: „სასამართლო-ბალისტიკური ექსპერტიზის მეთოდების განვითარებასთან ერთად, გამოჩნდა შესაძლებლობა გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღის იდენტიფიკაციისა გასროლილი ტყვიით. თანამედროვე პერიოდში დადგენილია შესაძლებლობა და შემუშავებულია მეთოდიკა გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღის იდენტიფიკაციისა გასროლილი ფინდიხისა და საფანტის მეშვეობით“.²⁸ ფინდიხისა და საფანტის იდენტიფიკაციის შესაძლებლობაზე საუბრობენ ავტორები 2005 და 2018 წლებში გამოცემულ „კრიმინალისტიკის“ წიგნებში. ავტორთა აზრით, საიდენტიფიკაციო საკითხებთან დაკავშირებით, გამომძიებელს შეუძლია კითხვა დაუსვას ექსპერტს: „გასროლილია თუ არა ტყვია, ფინდიხი, საფანტი კონკრეტული იარაღიდან“.²⁹

ჯერ კიდევ 1972 წელს, ამერიკულ ჟურნალში – „სისხლის სამართალი და კრიმინოლოგია“ – გამოქვეყნებულია სტატია – „საფანტის იდენტიფიკაცია“, სადაც ავტორები აღნიშნავენ, რომ გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი საფანტის იდენტიფიცირება განიხილება როგორც ამოუხსნელი პრობლემა. მათი აზრით, შედარებით დიდი ზომის საფანტის მარცვლებზე ფიქსირდება ნაკანრები, რომელთა მიხედვითაც, შესაძლებელია მათი იდენტიფიკაცია, მაგრამ, ავტორები იქვე მიუთითებენ, რომ იმავე ნაკანრების განმეორების ალბათობა ძალიან მცირეა, ამისათვის აუცილებელია, რომ ტყვიის მთლიანი ზედაპირი შეეხოს ლულის მთლიან შიდა ზედაპირს, რა დროსაც, უფრო მეტია შანსი იმისა, რომ ტყვიაზე დარჩეს საიდენტიფიკაციო ნიშნები.³⁰

---

²⁷ Криминалистика Социалистических Стран, Под ред. В.Я. Колдина, Москва, 1986, 110.

²⁸ Криминалистика, Под ред. А.Г. Филиппова, Москва, 2007, 90-91.

²⁹ Криминалистика, Под ред. Л.В. Бертовского, Москва, 2018, 283; Балашов Д.Н., Балашов Н.М., Маликов С.В., Криминалистика, Москва, 2005, 150.

³⁰ Sinha J.K., Kshetry M. L., Pellet Identification, Journal of Criminal Law and Criminology, Vol. 63, 1972, 134-136.

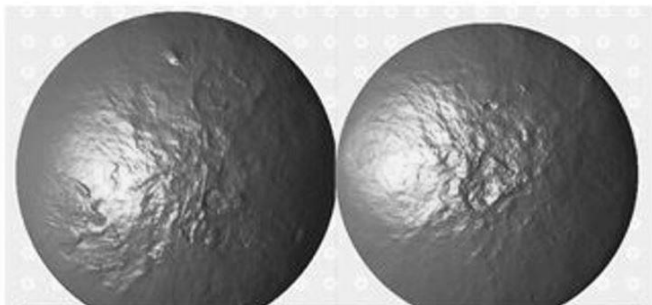
გლუვლულიანი იარაღიდან გასროლილი ობიექტების (ტყვია, საფანტი, ფინდიხი და კონტინერი) იდენტიფიკაციის შესაძლებლობაზე საუბარი ბახტაძისა და გოლენევის სტატიაში. ავტორები ასკვნიან, რომ გლუვლულიანი იარაღიდან გასროლილი ობიექტების იდენტიფიკაცია შესაძლებელია, თუმცა ამისათვის ჯერ კიდევ აუცილებელია ექსპერიმენტული კვლევების ჩატარება.³¹

პრაქტიკას რომ თავი დავანებოთ, თეორიულადაც კი ძალზე საეჭვოა გლუვლულიანი იარაღის იდენტიფიკაცია კონტინერების მიხედვით. კონტინერი პლასტმასის მასალისაგან დამზადებული სათავსია, რომელშიც გასროლის მომენტში მოთავსებულია საფანტი, ფინდიხი ან ჭურვი. გასროლის მომენტში, ხდება მაღალი წნევის წარმოქმნა ლულაში, კონტინერში მოთავსებული გასატყორცნი ელემენტების შემჭიდროვება, ობტურაციის შექმნა და ხახუნის გაზრდა ლულის არხის კედლებსა და კონტინერს შორის, რაც, დენტის წვის შედეგად წარმოქმნილ ტემპერატურასთან ერთად, იწვევს პლასტმასის კონტინერის კედლების დარბილებას. გასროლის შემდეგ კონტინერის კედლებზე წარმოქმნილი მიკრორელიეფი კარგავს მაღალ ტემპერატურას, ცივდება, პლასტმასი ისევ მყარდება და მიკრორელიეფის ფორმის ცვლა, რაც უკვე თავისთავად გამოორიცხავს მასზე მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების დარჩენას და მის ვარგისიანობას იდენტიფიკაციისათვის. (იხ., ფოტო №6)

იმ ავტორთა მსჯელობა, რომლებიც აღნიშნავენ, რომ გლუვლულიანი ცეცხლსასროლი იარაღის იდენტიფიკაცია შესაძლებელია საფანტით, ფინდიხითა და კონტინერით, მხოლოდ მცირე თეორიულ მოსაზრებებზეა დამყარებული. ყოველი თეორიული კვლევა და მსჯელობა იმისთვის არსებობს, რომ პრაქტიკაში ჰპოვოს გამოყენება, სხვაგვარად, მას არ გააჩნია თეორიული ღირებულება. კვლევისას ლაბორატორიაში იდეალური პირობებია შექმნილი ექსპერიმენტების ჩასატარებლად და ექსპერიმენტული ტყვიების

³¹ Бахтадзе Г.Э., Голенев В.С., Краткий Экскурс в Историю Идентификации Гладкоствольного Огнестрельного Оружия по Следам на Снарядах, Криминалистика и Судебная экспертиза, 1(22), 2019, 77-91.

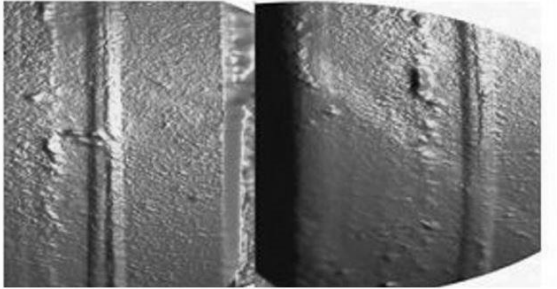
მოსაპოვებლად, მათი დაზიანების გარეშე. ამ პირობებშიც კი თითქმის შეუძლებელია მიიღო გლუვგულუიანი იარაღიდან გასროლილი საფანტი ან/და ფინდიხი, რომელიც შემდგომი იდენტიფიკაციისათვის გამოდგება და მათზე დაფუძნებული საიდენტიფიკაციო კვლევა შედეგის მომტანი იქნება, საუბარი არაა შემთხვევის ადგილიდან ამოღებულ საფანტსა და ფინდიხზე, მით უმეტეს, რომ ისინი ძირითადად რბილი ლითონისგანაა დამზადებული და წინააღმდეგობასთან შეხებისთანავე იცვლიან ფორმას და ხდება მათი ფრაგმენტაცია. ლაბორატორიაში ჩატარებული არაერთი ექსპერიმენტისა და კვლევის მიუხედავად, გლუვგულუიანი იარაღიდან ვერ იქნა მიღებული ისეთი ექსპერიმენტული საფანტი და ფინდიხი, რომელთა ერთმანეთთან შედარებით ექსპერტი ცალსახად დაასკვნიდა, რომ ისინი გასროლილი იყო ერთი და იმავე იარაღიდან (იხ. დანართი, ფოტო №5 და №7). საფანტისა და ფინდიხისაგან განსხვავებით, შესაძლებელია გლუვგულუიანი იარაღიდან გასროლილი მხოლოდ ისეთი ჭურვის საიდენტიფიკაციოდ გამოყენება, რომლის დიამეტრიც ლულის არხის შიდა დიამეტრის ტოლი ან ოდნავ მეტია და ჭურვის ლულაში გავლის მომენტში ხდება სრული ან ნაწილობრივი ობტურაცია. ამ შემთხვევისათვისაც, იდეალური იქნება, თუ ლულას შიდა ზედაპირზე აქვს რაიმე დეფექტი, ვინაიდან, გლუვ ლულას შიდა ზედაპირზე არ გააჩნია ქდეულის ველები.

A საფანტი B

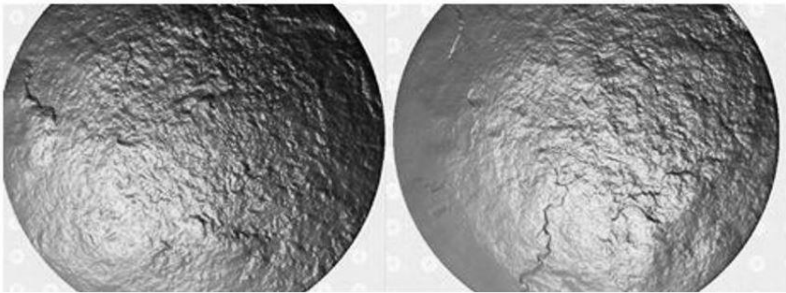
სურათი №5

A კონტეინერი B

სურათი №6

A ფინდისი B

სურათი №7

არ უნდა დავივიწყოთ, რომ შედარება ეს არის ძალზე რთული პროცესი. თავდაპირველად უნდა მოხდეს საერთო ნიშნების შეთავსება, რომლებიც ასახევენ ლულის არხის კონსტრუქციულ მოწყობას; საერთო ნიშნების შეთავსება, რომლებიც ასახევენ ლულის არხის ცვეთის ხარისხს; შესაბამისი (შესათავსებელი) კვლების დადგენა გამოსაკვლევ და ექსპერიმენტულ ტყვიებზე, ხოლო ამის შემდეგ იწყება კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნების შედარების რთული პროცესი ველებსა და ზედაპირზე არსებული მიკრორელიეფის მიხედვით. მხოლოდ ამ რთული პროცესის გავლის შემდეგ მიდის ექსპერტი კონკრეტულ გადაწყვეტილებამდე და აყალიბებს დასკვნას დამთხვევის, არდამთხვევის ან საკითხის გადაწყვეტის შეუძლებ-

ლობის შესახებ. ალბათ, ყველასათვის ცხადია, რომ ამ მასშტაბის კვლევის ჩატარება ობიექტებზე (საფანტზე, ფინდიხზე, კონტინერზე), რომელთაც არ გააჩნიათ საკმარისი საიდენტიფიკაციო ნიშნები, შეუძლებელია. ამ შემთხვევაში, ექსპერტი უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ გვარეობითი (ზოგადი) ნიშნების დადგენით, როგორიცაა, საფანტისა და ფინდიხის ზომა, კონტინერის ზომა, რომლითაც შესაძლებელია მსჯელობა გამოყენებული ვაზნის კალიბრზე, თუმცა, ესეც სავარაუდოდ, ვინაიდან ვაზნის თვითნაკეთი ნესით დამუხტვის დროს შეიძლება გამოყენებული იქნეს შეუსაბამო კალიბრის კონტინერი. დასაბუთებული დასკვნა, რომელიც სასამართლოში მტკიცებულებად გამოიყენება, უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ ტყვიაზე არსებული ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობის დადგენას სხვა ტყვიასთან ან წარმოდგენილი იარაღის ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობას.

III. გლუვგულაიანი ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი ობიექტების მტკიცებულებითი მნიშვნელობა მათი იდენტიფიცირების შესაძლებლობიდან გამომდინარე

დანაშაული წარსულში ხდება, ხოლო ფაქტები ყოველთვის ტოვებენ გარკვეულ კვალს, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ამ კვლების აღდგენას და გამოკვლევას, რაშიც მრავალი მეცნიერების ცოდნის გამოყენებაა აუცილებელი. აქ წინა პლანზე წამოიწევენ საკითხი, თუ ვის აქვს სათანადო კვალიფიკაცია იმ მეცნიერული მეთოდების გამოყენებისა კვლების აღდგენისა და გამოკვლევის საქმეში.

იმის გამო, რომ საქმეში არსებული მტკიცებულებების გამოკვლევა ხშირად სცილდება იმ ცოდნას, რომელიც შეიძლება ჰქონდეს ნაფიც მსაჯულებსა და მოსამართლეს, სასამართლოები კიდევ უფრო მეტად ეყრდნობიან ექსპერტებს მეცნიერების ყველა სფეროდან. თანამედროვე პერიოდში ეს პასუხისმგებლობა საგრძნობლად გაიზარდა, სასამართლოს სჭირდება არა უბრალოდ მოსაზრება, არამედ დასაბუთებული და სანდო ჩვენება, რომელც უფრო

მეტად წაადგება მართლმსაჯულებას.³² საუბარია კვალიფიციური ექსპერტის მიერ თანამედროვე ტექნიკის გამოყენებით ობიექტურად, პროცედურების დაცვით ჩატარებულ კვლევაზე, როგორც ერთ-ერთ მტკიცებულებაზე, რაც სასამართლოს უნდა დაეხმაროს საქმეზე ჭეშმარიტების დადგენაში. როდესაც ექსპერტი დაასკვნის, რომ ტყვია, წარმოდგენილი დაზარალებულის სხეულიდან, გასროლილია ბრალდებულისაგან ამოღებული იარაღიდან, ეს უნდა ჩაითვალოს პირდაპირ მტკიცებულებად, ვინაიდან, ხდება ხრახნილ-ლულიანი იარაღიდან გასროლილი და ექსპერტიზაზე წარმოდგენილი ტყვიის ზოგადი და კერძო ნიშნების მიხედვით შედარება წარმოდგენილი იარაღიდან მიღებულ ექსპერიმენტულ ტყვიებთან, ეს ყოველივე უტყუარი მტკიცებულებაა, ვინაიდან კერძო ნიშნების კვლები ინდივიდუალური და განუმეორებელია. ამ შემთხვევაში, არსებობს პირდაპირი მტკიცებულებების ერთობლიობა: ერთი ის, რომ ცეცხლსასროლი იარაღი ამოღებულია ბრალდებულისაგან, ხოლო მეორე – ტყვია წარმოდგენილი დაზარალებულის სხეულიდან, გასროლილია ბრალდებულისაგან ამოღებული იარაღის ლულიდან. იმ შემთხვევაში, როდესაც სხეულიდან ამოღებულ გლუვლულიანი იარაღიდან გასროლილ საფანტზე, ფინდიხსა და კონტინერზე, შეგვიძლია დავადგინოთ მხოლოდ ზოგადი ნიშნები – ჭურვებისა და კონტინერის დიამეტრი, ეს არ იქნება პირდაპირი მტკიცებულება სასამართლოსთვის, ვინაიდან ამ შემთხვევაში ექსპერტი ვერ დაადასტურებს, კონკრეტულად რომელი იარაღიდანაა გასროლილი ისინი, ბრალდებულისაგან ამოღებული თუ სხვა რომელიმე იარაღიდან, ვინაიდან მათზე არ იქნება ასახული ინდივიდუალური (კერძო) ნიშნების ერთობლიობა.

რასაკვირველია, შედარების დროს აუცილებელია დაცული იქნეს პროცედურული თანმიმდევრობა, ასევე გაკეთდეს განმარტებები, ცხრილები და ფოტომასალა, რაც მეტად სანდოსა და ადვილად გასაგებს გახდის დაინტერესებული პირებისათვის ექსპერტის დასკვნას, როგორც მტკიცებულებას. განსხვავებით წარსული-

³² Haack S., *Evidence Matters: Science, Proof, and Truth in the Law*, New York, 2014, 180.

საგან, როდესაც არ არსებობდა საკმარისი ცოდნა ბალისტიკური იდენტიფიკაციის შესახებ, შედარება ხდებოდა ფოტოსურათების გამოყენებით, ხშირ შემთხვევაში მიიღებოდა პოლიტიკური გადანყევით, ³³ დღევანდელი მდგომარეობა აბსოლუტურად სხვაა. ექსპერტს აქვს მაღალი კვალიფიკაცია, მეცნიერულად დასაბუთებული პროცედურული სახელმძღვანელოები, სარგებლობს მაღალი ხარისხის შემადარებელი ციფრული და ოპტიკური ტექნიკით, ფლობს ფართო საინფორმაციო ბაზას, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ საექსპერტო დაწესებულებებში რეგულარულად უტარდება ტესტირება, შესაბამისად, ასეთი კვალიფიკაციის მქონე ექსპერტის მიერ პროცედურული ნორმების დაცვით გაცემული დასკვნა სასამართლომ უნდა მიიღოს პირდაპირ მტკიცებულებად, მაგრამ, რასაკვირველია, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ექსპერტისათვის გამოსაკვლევად წარდგენილი ობიექტები იძლევა იდენტიფიცირების შესაძლებლობას მათი ინდივიდუალურობიდან და იდენტიფიკაციისათვის ვარგისიანობიდან გამომდინარე.

IV. დასკვნა

სტატიაში წარმოჩენილია გლუვლულინი ცეცხლსასროლი იარაღიდან გასროლილი მასრებისა და ტყვიების (ჭურვების) საიდენტიფიკაციო საკითხი, როგორც ბალისტიკური ექსპერტიზის კვლევის ობიექტი და ბალისტიკური კვლევის შედეგის – დასკვნის – მტკიცებულებითი მნიშვნელობა სასამართლოში.

მასრასთან და ტყვიასთან მიმართებით სასამართლო-ბალისტიკური ექსპერტიზით გადასანყვეტი საკითხებიდან უპირველესია მათზე არსებული ლულის არხისა და იარაღის დეტალების კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობის დადგენა სხვა ტყვიასთან, მასრასთან ან წარმოდგენილი იარაღის ლულის არხისა და დეტალების კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობასთან. შესაბამისად, არ შეიძლება

---

³³ Heard B.J., *Forensic Ballistics in Court*, Chichester, 2013, 153-154.

სასამართლოში პირდაპირი მტკიცებულების სახით გამოიყენონ ისეთი დასკვნა, სადაც იდენტიფიკაცია ჩატარებულია მხოლოდ ქიმიური მეთოდით (ტყვიისა და მასრის ქიმიური შემადგენლობით), მხოლოდ ზოგად ნიშნებზე დაყრდნობით (კალიბრი, დიამეტრი და ა.შ.).

მასრის იდენტიფიკაცია ხდება მასზე გამოსახული იარაღის მიერ დატოვებული ზოგადი და კერძო ნიშნების საშუალებით. ზოგადი ნიშნების გამოყენებით ექსპერტმა შესაძლებელია დაადგინოს კლასობრივი მახასიათებლები – მოდელი, სისტემა და სხვა, რაც ამ ტიპის იარაღებისთვისაა დამახასიათებელი, ხოლო ინდივიდუალური ნიშნების საფუძველზე – კონკრეტულ იარაღთან ან სხვა მასრასთან იდენტიფიკაცია, ვინაიდან ინდივიდუალური ნიშნები განუმეორებელია და დამახასიათებელია მხოლოდ კონკრეტული იარაღისათვის.

მასრებისა და ტყვიების იდენტიფიკაციის პროცესი საკმაოდ რთულ პროცედურას მოიცავს, რა დროსაც ხდება იმ ზოგადი და კერძო ნიშნების ურთიერთდამთხვევებისა და განსხვავებების დადგენა, რაც მათ ზედაპირზეა გამოვლენილი. მხოლოდ ამის შემდეგ ექსპერტი აცალიბებს ზოგადი და კერძო ნიშნების დამთხვევის ან აცდენის შესახებ დასკვნას ობიექტური დაკვირვებებისა და გამოკვლევების საფუძველზე. ამ მასშტაბის კვლევის ჩატარება ობიექტებზე (საფანტზე, ფინდიხზე, კონტეინერზე), რომელთაც არ გააჩნიათ საკმარისი საიდენტიფიკაციო ნიშნები, შეუძლებელია. ამ შემთხვევაში, ექსპერტი უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ გვარეობითი (ზოგადი) ნიშნების დადგენით, როგორიცაა, საფანტისა და ფინდიხის ზომა, კონტეინერის ზომა, რომლითაც შესაძლებელია მსჯელობა გამოყენებული ვაზნის კალიბრზე, თუმცა, ესეც სავარაუდოდ, ვინაიდან ვაზნის თვითნაკეთი წესით დამუხტვის დროს შეიძლება გამოყენებული იქნეს შეუსაბამო კალიბრის კონტეინერი. დასაბუთებული დასკვნა, რომელსაც სასამართლოში მტკიცებულებად გამოიყენებენ, უნდა ემყარებოდეს მხოლოდ ტყვიაზე არსებული ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივიდუალური ნიშნების ერთობლიობის შესაბამისობის დადგენას სხვა ტყვიასთან ან წარმოდგენილი იარაღის ლულის არხის კვლების მდგრადი ინდივი-

დუალური ნიშნების ერთობლიობას, შესაბამისად, იმ ობიექტებზე, რომლებიც გასროლის შემდეგ იცვლიან ფორმას (პლასტმასის კონტეინერები), საფანტსა და ფინდიხზე, რომლებიც ლულის არხში გავლისას არ განიცდიან ობტუტაციას და მათზე ნათლად არ არის აღბეჭდილი მდგრადი კერძო (ინდივიდუალური) ნიშნების ერთობლიობა, საიდენტიფიკაციო კვლევა ვერ ჩატარდება.

იმის გამო, რომ საქმეში არსებული მტკიცებულებების გამოკვლევა ხშირად სცილდება იმ ცოდნას, რომელიც შეიძლება ჰქონდეს სამართალშემფარდებელსა და სისხლის სამართლის პროცესის სხვა მონაწილეებს, სასამართლოები კიდევ უფრო მეტად ეყრდნობიან ექსპერტებს მეცნიერების ყველა სფეროდან. თანამედროვე პერიოდში ეს პასუხისმგებლობა საგრძნობლად გაზრდილია, სასამართლოს არ სჭირდება მხოლოდ მოსაზრება, არამედ – დასაბუთებული და სანდო დასკვნა, რომელც უფრო მეტად წაადგება მართლმსაჯულებას.

THE EVIDENCE VALUE OF BALLISTIC RESEARCH RESULTS OF OBJECT, FIRED IN A SMOOTH-BORE FIREARMS

Giorgi Dzindzibadze*

Abstract

Numerous papers have been devoted to the study of objects fired from firearms, but many of them remained only theoretical research and could not find practical application. This is especially true of papers that deal with the identification of objects fired from the barrel of a smooth-bore weapon. These are the issues discussed in the article, in what cases and at what facilities can specific identification surveys be conducted, the results of which, due to their reliability, the court can use as evidence in a criminal case.

The article discusses the scientific implications of identifying the cartridge cases, shots, pellets and plastic containers, the marks necessary for their identification are described in detail, analyzed and substantiated that not all objects fired from a firearm can be identified.

Because the examination of the evidence in a case often goes beyond the knowledge that jurors, judges and trial participants may possess, the courts rely even more on experts from all fields of science. In modern times, this responsibility has increased significantly, the court does not need only an opinion, it needs a reasoned and credible conclusion that will be more useful for making a fair decision.

Key words: Smooth-bore, Cartridge case, Shot, Pellet, Plastic Container, Identification.

---

* Ph.D. Candidate at Grigol Robakidze University. orcid.org/0000-0003-3167-6436.